

blagó, če ga prodati ne more? Čimu je visoka učenost, ako se med ljudstvo ne razširi?"

Besede le preresnčne, ki pa tudi kažejo, kako močno so razumni možje čislali Metelkota. Bilo se mu je tedaj podáti ali na mir ali na boj; on pa — kaj storí?

Iz šole za šolo.

Kako naj učenci pervenci beró „Abecednik“.

Učenec pervenec naj se v „Abecedniku“ uči razločno in urno brati, in naj se vse vadi važnejše in lože stavke tudi zapisati. To je prva in naj poglobitnejša namera pri „Abecedniku“. Pri tem pa naj učitelj pazi:

1) da učenec nič ne bere, kar ne razume. Učitelj mora vsako besedo posebej in vsaki stavek učencem na tanko razložiti.

2) Učitelj naj pri učencih budí veselje do branja. Izbira naj za učence posebne mične vaje, ktere naj bolj na drobno obdeljuje in z mičnimi popisi pojasnuje; izreke, molitvice in lahke pesnice naj učencem razlaga in potem priporoča, da se jih iz glave učé.

3) Varuje pa naj se, da slabši učenci „Abecednika“ ne beró iz glave, kajti tako branje ne budí duha, in je v veliko pogubo pri branji.

Kako naj se učenci pervenci vadijo slovnice.

Da se učenci že na prvi stopinji vadijo slovnice t. j. v jezиковem uku, treba je, da precej ko znajo pisati, učé se, besede in zloge šteti in zlagati.

Učitelj naj učencem kaže, da imamo besede, pri kterih pri izrekovanji počakujemo, postavim:

Učitelj. Kako ti je imé?

Učenec. Janez.

Učitelj. Izreci to imé prav počasi, in pazi, kolikrat ga izgovoriš.

Učenec. Ja — nez.

Učitelj. Ja — nez ti je imé. Janez je ena beseda, pa je predolga, da bi se v eni sapi izrekla. Kedar jo izgovoriš, moraš enkrat prejenjati. To, kar se enkrat v eni sapi izgovori, je en zlog. Koliko zlogov ima tedaj beseda „Ja — nez“? Kteri je prvi zlog?

Za temi vajami pridejo vaje, pri kterih se zlogi delé v posamne glasnike ali čerke, potem v samoglasnike in soglasnike in kako se samoglasniki družijo s soglasniki, ločljivi in neločljivi soglasniki i. t. d.

Kako se učencem berila razlagajo.

Učitelj učencem bere:

„Potrebna je šola za mlade ljudi,
In blagor je temu, ki prav se uči.
Omika, razumnost in žlahtno sercé
Z naukom se v šoli bogato dobé.
Kdor to si osvoji, je dosti bogat,
Naj bode kdor koli, če star ali mlad.“

Razlaga posamnih besedi. Beseda „potrebno“ pomenja toliko, da brez kake reči, ne moremo biti. Kaj je človeku potrebno? Kaj koristno? Šola je bolj potrebna kakor samo koristna. Ta beseda ima še več izrastkov, n. pr.: potrebnost, potrebnost in tudi pregovor: „Ni učitelja nad potrebo“, „Potreba uči iskati hleba“ i. t. d.

Kaj je šola? Šola ali učilnica je kraj, kjer se otroci učé potrebnih znanosti za življenje. Šola se imenuje tudi sploh šolska hiša. Kaj pomenja beseda „ljudje“? „Ljudje“ je več ljudi ali človekov vkup.

„Mladi ljudje“ so: dete, otrok, deček, deklica, mladeneč, deklé. Vsem tem je tedaj šola potrebna. Zakaj? Kje in kaj se uči dete? (Domá pri materi.) Kaj se uči otrok, kaj deček, deklica, kaj mladeneč, deklé?

„Blagor“ kaže vse, kar se komú dobrega vošči; tedaj: dobro se bode godilo temu, kdor, ki se prav uči. Kdo se prav uči? „Omika“ kaže v vseh rečeh izurjenega človeka, ki pa se ob enem tudi lepo obnaša (glej sostavek „olika“ spredaj!). „Razumnost“ ima človek, ki vsako reč prav razumé, to je, da vé, kaj je, kakšna je in čemu je. „Serce“ ima človek znotraj, tedaj serce pomenja znotranjega človeka t. j. njegove misli in njegove želje, t. j. njegovo dušo. „Žlahtno“ je toliko, kakor iz med vseh drugih reči dobro, lepo in za vse lepo sposobno. „Žlahtno drevo daje žlahten, dober sad.“ Žlahtno serce ima žlahtne t. j. dobre misli, dobre želje — lepo dušo. Duša je podoba božja — in lepša in žlahtnejša ko je, bolj je Bogu podobna. „Nauk“ nas uči, in nam kaže, česar še ne vemo. „Bogato“ pomenja „obilno“, „veliko“. „Osvojiti si kaj“ se pravi „kaj k sebi vzeti, za svoje imeti“. Kdo je mlad, kdo star?

Vprašanje po obsegu. Kaj ima vsa ta pesmica v sebi? Kaj se v šoli vse dobí, in koliko? — Ali je človek prav omikan, če ni razumen in če nima žlahtnega serca? Kdo je dovolj bogat? Kako se šolsko blago (omika, razumnost in žlahtno serce) primerja s premoženjem (denarjem in drugim posvetnim blagom)?

Kdaj se mora to šolsko blago prisvojiti?

Zakaj potrebuje tega mlad, zakaj star?

Slovnična razprava. Ktera imena ali samostalniki so v tem odstavku? Razdeli jih po spolu, številu in sklonu! Kakšen stavek je prvi stavek? Koliko posamnih stavkov lahko narediš iz drugega stavka

(Omika, razumnost . . .)? H kateri versti stavkov prišteva se zadnji stavek (Kdor to si osvoji . . .)? Kje je tû navadni, kje nenavadni besedni red?

Spisne vaje. Naštej mlade ljudi? Kaj si človek more vse osvojiti? Kaj iz med tega je koristno, kaj potrebno? Kdo je omikan? Zapiši to pesmico brez stikov s svojimi besedami! P.

Šolsko obzorje.

Iz Ljutomera. V četrtek po vuzmi, 4. aprila bode imelo naše novo okr. učit. društvo svoj prvi in vstanovni občni zbor, h kateremu vljudno vabimo vse društvenike, pa tudi druge tovarše iz ljutomerskega, gorenjeradgonskega in ormuškega okraja. Zlasti pa pričakujemo, da nas s svojim prihodom počasté vsaj vsi učitelji ljutom. okraja. Na dnevnem redu so razni govori o šolskih naukih, nasveti o delovanji in očverstenji novega društva in volitev odbora.

Pri tej priliki naj povem še kaj o tukajšnjem šolskem življenji. Učiteljska posvetovanja imamo tukaj bolj poredkoma, kakor v mestu I. na Kr., kjer sem pred služboval; temu so vzrok razne nevgodne okoliščine, katerih pa nočem naštevati. Šolsko obiskovanje otrok v naši šoli bilo je do sedaj dovolj redno; bojimo se pa, da se nam bodo po vuzmi šole izpraznile, ker bodo starši otroke zavoljo paše domá priderževali, in mi učitelji vkljub novim šolskim postavam in z vsemi krajnimi in okrajnimi šolskimi svetovalci ne bomo vedeli sredstva, s katerim bi si pomagali. Ravno na tej strani so učitelji in novi šolski uradi v prav veliki zadregi. Ako bi, postavim, pri nas tirjali, da bi vseh 600 za šolo vgodnih otrok moralo v šolo hoditi, nimamo v šolskih izbah za vse dovolj prostora, kajti bilo bi jih v tem primerljeji v vsakem razredu poprek po 150. Da bi pa v tem slučaju kaznovali starše, ki zarad daljave, revščine ali nemarnosti otrok v šolo ne pošiljajo, bilo bi to nepravilno, pa tudi neusmiljeno in neizpeljivo. Iz ravno teh vzrokov se ne more kaznovati tistih otrok, ki so se sicer v šolo vpisali, pa jo neredno obiskujejo; kajti če tisti ni kaznovan, ki nikdar v šolo ne pride, se dosledno ne more kaznen naložiti tudi ne takemu, ki samo nekaj dni brez pravega vzroka domá ostane.

Za predsednika krajnega šolskega sveta ima tû domoljubnega, v šolskih zadevah zvedenega in delalnega moža. Samo to bi si učitelji želeli, da bi za materijalno podporo šoli, za pripravo raznih potrebnih sredstev raji privolil potrební denar, da bi šola tudi v tej zadevi mogla napredovati. Po njegovem prizadevanji je šola dobila lep in prostoren šolski vert in telovadišče; toda zdaj nam primanjkuje raznih semen i orodja, da bi ga mogli lepo obdelati in oskerbeti.

Naši šoli so tukajšnji meščani in uradniki pri priliki nabiranja darov za loterijo, ki se ima napraviti na korist šolarske in čitalniške knjižnice, darovali več denarja, s kterimi smo otrokom preskerbeli že nekaj knjig in 3 iztise »Verteca«, ki ga mladina prav z veseljem čita. Jako jim je všeč otroška glediščina igra »Kaznovana radovednost« v poslednjim »Vertecu«, kteri naj bi nam še kaj tacega donášal. V 4. razredu predstavili smo bili to igrice še predno so otroci »Vertec« v roke dobili, da so imeli nepričakovano, tedaj tudi